

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

Narodna zbirka

za vsa leta 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolnilne naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“ — Natana tiskarna konsorcij lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilniški račun št. 841.652.

TELEFON stav. 1157.

Zlorabe

v volilno-agitacijske namene.

I.

Od raznih strani so hoteli, da v načrt zakona o volilni reformi pride tudi takome-zovani „kancelparagraf“. Določilo namreč kazni take duhovnike, ki bi povodom volitv tudi v cerkvi, s propovednice doli, hoteli vplivati v smislu svojega lastnega političnega veroizpovedanja, v prilog svoji lastni stranki.

Na propagatorji „kancelparagrafa“ so doživeli v odseku za volilno reformo bitko razočaranja. Da dotični predlog ne dobi večine glasov na to so bili najbrže pripravljeni tudi oni sami. Ali da so se svojimi željami zaleteli na odpor na tolikih straneh — in celo tudi na tujih, ki sicer kaj glasno kriče proti „klerikalizmu“ in proti svečeniškim agitacijam — to pomenja za propagatorje „kancelparagrafa“ grenko razočaranje. V veliko presenečenje je bilo n. pr. da so tudi socijalni demokratje in stari nemški liberalci baron Schwegelnovega kroja, glasovali v pododseku proti uvedanju „kancelparagrafa“. Ta odsek je tako temeljito odklonil ta rimedium proti „zlorabam na volilni agitaciji“, kakor niso njega prijatelji niti v sanjah pričakovali.

Presenetiti je moral ta nastop socijalnih demokratov in nemških liberalcev, ako uvažujemo dosedanje vedenje, vodilne ideje, cilje, iz kratka: anticendencije teh dveh političnih strank.

Ali če uvažujemo dvoje momentov, pa nam bo umljiv nastop omenjenih dveh političnih strank proti „kancelparagrafu“.

Znano je, da so socijalni demokratje ob vsaki priliki sicer priznavali, da ima Beckova volilna reforma na sebi velike hibe in da doseže krvave krivice za nekatere stranke, oziroma narode. Ali nasprotovali so vendar najodločneje vsaki zahtevi, oziroma akciji za spremembo, oziroma odpravo krivic, ker so menili, da bi to moglo postati nevarno za volilno reformo: bodi, da bi jo moglo preprečiti, ali pa bi moglo zavlačevati rešitev tega postulata širokih mas. Parola socijalne demokracije je bila: taka, ali taka, volilna reforma mora postati zakon! Raje trpimo tudi sami krivico, da le zmaga enkrat princip splošne in enake volilne pravice, da se odpro vrata do političnih pravic, do pravice za sodelovanje na zakonodajnem delu, tudi njim, ki so bili doslej politično brezpravni, izobčeni!

Volilna reforma se mora realizovati!

Ta parola je narekovala socijalni demokratje tudi nje nastop proti uvedanju takozvanega „kancelparagrafa“. Po tej devizi, izdani od socijalne demokracije, da je odklanjati vsako akcijo, oziroma zahtev, ki bi mogla zavlačevati rešitev, ali celo preprečiti volilno reformo, moramo priznati rečeni nastop proti „kancelparagrafu“ kakor povsem umeven, logičen in taktično utemeljen in do bre premišljen.

PODLISTEK.

Srce mu je počilo!

(Povest iz neke vasi.)

Spisal: Ksaver Šandor-Gjalski. — Prevel: M. O.-S.

— A kako in kaj narod? — sem vprašal jaz.

— E kaj naj uboga raja! Vidi se na obrazu vsakomur, da je nesrečen, nezadovoljen — ali kaj naj stori — vse je prestrašeno — vse se boji. Ljudij se je oprjel neki obup — neka praznosta v srcu. Niti da bi se branili in da bi v svojem pravu ne popuščali — ali jih je mnogo, ki govore, da bi bilo najbolje vse pustiti in se pogoditi z Remajem. Slednjič vidijo, da onim gre dobro, ki so njegovi. A kaj tacega kviri dušo. — V rešitvi — vsem je hudo.

Istotako je bila zopet po našem nazoru — na strani nemških liberalcev starega kova skrb za čim prejšnje realiziranje volilne reforme vzrok, da so nastopili proti kancelparagrafu. Seveda leže tu motivi za to skrb kje drugje, nego pri socijalni demokraciji. Nemški liberalci so gotovo vse prej nego, entuzijasti volilne reforme. Za njihovo vedenje tudi nasproti „kancelparagrafu“ je bilo odločilno — kakor vsikdar — njihovo razmerje do vlade. In to razmerje nemških liberalcev do vladnih moč je intimno iz tehtnih razlogov. Tudi dandanašnje avstrijske vlade — pa naj se imenujejo Gautschove ali Beckove — ohranjajo, v kolikor je to sploh še možno, tiste centralistične in germanizatorične tendence, ki so bile v začetku in konec vsemu programu nekdanjih nemških „ustavovercev“, kakor so njihovim sedanjim epigonom Schwegelnovega kova. Vladine želje glede volilne reforme so torej kongruentne z onimi socijalne demokracije. Tudi vlada je bila principijelno proti vsemu, kar bi moglo postati ali nevarno ali pa vsaj zavlačevati rešitev volilne reforme. Ta volja vlade je bila odločilna tudi za večino nemških politikov glede „Kancelparagrafa“.

Ni pri socijalnih demokratih, ni pri nemških liberalcih ni bila obzirnost do klerikalcev, ki je odločila njihovo stališče nasproti zahtevanemu „Kancelparagrafu“, ampak so bili odločilni drugi obziri: pri njih principijelno zahtevanje volilne reforme, pri drugih pokorenje volji vlade in onih krogov, ki so nad vlado.

Ali bodi kakor hoče: „Kancelparagraf“ je bil pokopan v svoji temeljitosti.

Argusijade — moralni polom.

Predčerašnjim se je slednjič vršila glavna razprava pred sodiščem v Zagrebu, vsled tožbe gospoda Frana Supila, glavnega urednika reskega „Novega lista“ proti uredniku glasila čistih, „Hrvatskega prava“, gospodu Josipu Zočku. Te razprave se je pričakovalo z veliko napetostjo, ker se je uvrstila med senzacije političnega življenja v Hrvatski. Historijat te afere je že znan čitateljem in se da povedati na kratko. Po onem historičnem dnevu, ki je porodil reško resolucijo, to začetnico novega kurza na Hrvatskem, je prineslo „Hrvatsko Pravo“, ki je napovedalo neizprosno boj resolucijonšem ter s tem demaskiralo „čiste“ kakor tajne zaveznike padlega Khuenovega režima, vrsto člankov, polnih laži, žaljenj, klevet in denuncijacij ne le na škodo Frana Supila, ampak tudi proti večim odličnim rodoljubom hrvatskim, predstavljajem sedanjega kurza. Namen tem demonstracijam je bil v prvi vrsti, da bi onemogočili te može s tem, da se jih označi kakor najemnike in plačance inozemstva, torej kakor — veleizdajce. Članki niso nameravali nič več in nič manje, nego provocirati sodno proganjanje obdolženih. Na osebe naj bi se zvalila vsa teža kazensko-sodne procedure; toli zaželjeni preobrat v zistemu na Hrvatskem prepričen, novi kurz bi se zrušil

— Pa kaj so popolnoma pozabili na preloži kri?

— Motite se — ta isti Nedeljković, čegar dekletce ste omenili — sirotico Najo — je danes prvi zaupnik Remajev v vasi. A vse to, ker mu je Remaj dovolil, da more držati krčmo. Istotako mnogi drugi. — Ah — vedno so bili neumni. Mara ne bi bila tako zlo in napačno izpadla, da so bili vsaj nekoliko pametni. Ali najprej, ko se je raznesel glas o komasaciji in segregaciji, niso hoteli nič vedeti o tem. „Vse je naše — od enega kraja do drugega. Milostni cesar nam je dal tako leta osemindesetega“. In zastoj sem jim govoril jaz: „Ljudje božji — ni tako, najbolje bo, da se pogodimo pred pravdo. Vlastelin se bo, da se izogne pravdi in da čim prej uredi svojo posest, se bo rad pogajal z nami in nam da zemlje na izbero“. — In rekel sem jim, da je bilo tako že v nekaterih drugih vaseh vlastelinstva.

Ali ne — našli so se pametnejši ljudje

v razvaline in na njih bi slavila svoje zopetno vstajenje strahovlada krvnika Khuen. Senzacija je bila tem večja, ker je avktor znal dati s peklensko spretnostjo svojim napovedbam videz popolne neverjetnosti. Skliceval se je na konkretne dokumente, katerim je navajal celo uradne številke. In „Hrvatsko Pravo“ je kričalo v enomer, da ima dokaze v rokah za vse trditve, a čisti so še zadnje dni kričali v saboru „Živijo Argus!“

Fran Supilo, kakor najbolj prizadeti, je vložil tožbo proti „Hrvatskemu Pravu“. Kdor ne pozna teh političnih pustolovcev, bi bil moral misliti, da imajo res dokaze v rokah. A to tembolj, ker si je težko misliti, da bi mogel biti kak list tako brezvesten, da bi izrekal take težke, usodne obtožbe ne da bi bil gotov svoje stvari.

Po pravici se je torej pričakovalo z največjo napetostjo te razprave, oziroma dokaza resnice od strani toženega urednika.

Ali prišlo je vse kaj drugega: odgovorni urednik Zoček je — in kako rad — podal izjavo, da za trditve v onih člankih nima prav nobenih dokazov in da obžaljuje, da je one članke uvrstil.

Pogajanja za tako rešitev afere pa so spravila na dan dejstvo, da je te članke odpisal uredništvu pokojni župnik Mile Babić, a temu jih je doposlal „profesor“ Pjerotić. Župnik Babić je še posebno zatrdil, da ima Pjerotić dokaze za vse trditve, ter da zahteva patrijotizem, da se spravijo v javnost.

Toženi list je torej nastopil najpopolnejšo retirado, ki je tem nečestnejša, kolikor je v kričnem nerazmerju z vehemenco člankov in z drznostjo in pozitivnostjo v trditvah.

Krono temu moralnemu porazu „Hrvatskega Prava“ pa je branitelj dr. Josef Frank postavil s tem, da je po doseženi poravnavi binavševa zatrdil, da jih ni o pričevanju teh obrekovanj vodil nikak slab namen in da mu je drago, da se je ta afera poravnala tem načinom.

O duša nedolžna ti! Že verujemo, da je sedaj vesel, da se je stvar tako rešila. Sila kola lomi. Mož se je pač zmotil v svojih računih. Ko je njegovo glasilo priobčevalo te brezkrayne infamije, ni mislil, da se do razprave že spremeni taka sprememba v politični sceneriji na Hrvatskem, ni mislil, da ne bodo več sodili sodniki, ki jim bo jednostavno zapovedal njegov zaščitnik — Khuen!

Tako in nič drugače stoji stvar: organ „čistih“ je imel „najboljši“ namen, da bi s kleveto in lažjo moralno in materialno zrušil najpoštenejše rodoljube na Hrvatskem, da bi preko zrušenih ekzistenc odprl pot za povrnitev Khuenovega režima. Vsa kampanja je bila zasnovana z infernalno spretnostjo, ali ni imela vspeha.

Zato ni sedel urednik Zoček na zatožni klopi, ampak sedela je stranka „čistih“. Prvi se je rešil ovadbe z žalostno izjavo, ali poslednja je stigmatizirana: dan 20. decembra jej je pritisnil žig klevetništva!

Za nas Tržačane ima ta afera še poseben interes, ker sta v njej nastopili dve osebi — naši znanki. Jedna je, druga pa se

in bolji prijatelji ljudstva, ki so učili: „Ne — ne pogajajte se! Vlastelin ne sme tako delati. Patenti niso zakon. Ne pogajajte se!“ Mene pa so razkričali za izdajico in da sem podkupljen, prodan ničvrednej, ter so me vsporedili domačemu parohu, beležniku in drugim gospodarjem, ki so za to ali za to držali z vlastelinom, ker so vedeli, da se bo na meri skrbelo za njih — a za soto jih ni briga. Tako sem prestajal še sramoto. In tako je prišlo zlo in napačno od mere! Pravda je dolgo trajala, vlastelin jo je dobil, kakor je tudi moral biti — a za tehnični načrt, kakor ga je izdelal njegov merilec, se je pobrigal, da ga je sodnija odobrila. Kmetje so mislili, da bo najbolje, ako ne bodo navzoči na nobenem uradovanju. Tako so jih naučili modri svetovalci njihovi. Jaz sem zopet povzdigal svoj glas. Govoril sem jim: „— moji ljudje, sedaj je izvršeno; mera se bo vršila, tu ni več rešitve — dajte, vsaj sedaj glejte, da vam bo zmerjeno, kakor je

sedaj moralizira v nekem tukajšnjem laškem listu. Prvi je znani don Vusio, ki je bil pozvan kakor prič, a drugi glasoviti profesor Pjerotić, ki je bil avktor onih člankov pod imenom Argus. Vusio se je na zaslišanju posebno zavaroval proti temu, da bi se ga smatralo kakor prijatelja Pjerotičevega. Moralni nivô Pjerotičev pa moramo preceniti, ako vemo, da je on tisti, ki je uprizoril tisti rokovnjaški napad na zavod sv. Jeronima v Rimu in da je on avktor člankov, ki v tukajšnjem „Sole“ z neverjetno brezobraznostjo psujejo kralja Petra, kneza Nikolo ter denuncirajo vse jugoslovanstvo. (Nekoliko podatkov v karakteristiko tega človeka bi mogel podati tudi — hotel „Balkan“ v Trstu, kjer je tudi pustil — spomine!)

Z razkrinkavanjem Argusa, z moralnim polomom „čistih“ je kompromitirano do vrh glave tudi grossösterreichertvo v Hrvatski.

Gospodska zbornica.

(Brzobjavno poročilo).

DUNAJ 21. — Gospodska zbornica se je sestala danes, da se posvetuje in da sklepa o vladni predlogi glede numerus clausus in o predlogi volilne reforme. Ko je predsednik knez Windischgrätz otvoril sejo, je poročal baron Czedik o prvi predlogi ter priporočal, naj zbornica vsprejme znane kompromisne predloge. Zbornica je vsprejela te predloge brez debate v drugem in tretjem čitanju, na kar je baron Czedik poročal o predlogi volilne reforme.

Baron Czedik je potem poročal o drugi točki dnevnega reda, namreč o zakonskem načrtu volilne reforme, kakor ga je vsprejela poslanska zbornica. Poročevalec je podal izjavo, naj se komisiji naloži, da razpravlja temeljni zakon o državnem zastopstvu še le tedaj, ko bo državna zbornica rešila predlogo o numerus clausus v zboljšani obliki. K temu predlogu je komisija radi tega opravljena, ker tvori pravkar od gospodske zbornice vsprejeta predloga junct m z volilno reformo. Komisija izreka pri tem svoje osvedočenje, da bo gospodska zbornica gotovo pripravljena rešiti zakonski načrt glede spremembe temeljnega zakona o državnem zastopstvu potem, ko reši državna zbornica predlogo o numerus clausus v zboljšani obliki.

Poročevalec je torej v imenu komisije predlagal, naj se razprava o temeljnem zakonu odloži do časa, ko vsprejme poslanska zbornica predlogo o numerus clausus, a med tem naj pa razpravlja o volilnem redu za državni zbor. Ako se iz srede gospodske zbornice stavi predlog, da se opusti pluralitetna volilna pravica, ki je dostavljena v poročilu k § 5 volilnega reda za državni zbor, je poročevalec pooblaščen od komisije, da v njenem imenu pristane na tak predlog. (Pohvala).

Predsednik je otvoril generalno debato ter izjavil, da stavi predlog poročevalca na glasovanje, preden preide zbornica v speci-

prav“. — Ali ne — niso hoteli poslušati me! Niti blizu niso šli, in merilec je delal kakor je hotel, in tisto nekoliko podkupljenih občinarjev so vsprejemali in odobraval vse v svojem in v imenu občine. In tedaj je prišlo do katastrofe. Tudi mene so potem zaprli, češ, da sem jaz ščeval ljudi in jih nagovarjal na odpor. A ni bilo res — nagovarjal sem jih, kakor jih učim tudi sedaj, naj se ne dajajo preveč — ali bolje rečeno — naj se nikakor ne dajajo v roke Remajevu. Predložil sem jim, da vzamemo paše kje — drugje, ali pa uvedemo v glavnem krmljenje v hlevu, samo da ne bomo odvisni od njegove milosti, ki nas drago stane. Često se kviri kmetu žito na polju, ker mora delati poprej za vlastelinsko polje, samo da se reši dolga od paše za bodoče leto. A kje so potem še zakupnine? Kmet ima rad svoje stare njive — pa jih jemlje vsaj v zakup — in tako se mu gromadi dolg. Svet mora spremeniti način svojega gospodarjenja — potem bo moge

jelno debato. Kakor prvi je govoril proti grof Thun.

DUNAJ 21. V debato o predlogi volilne reforme je posegel tudi ministerski predsednik baron Beck ter prosil zbornico, naj glasuje za volilno reformo. Razprava je bila potem prekinjena in nadaljevala je ob 7. uri. Debata traja dalje.

Avstrilska poslanska zbornica.

(Brz. poročilo).

DUNAJ 21. Početkom seje je minister za deželno brambo odgovoril na interpelacijo v stvari smrti dragonca Perneggerja 4. dragonskega pešpolka v Mariboru, ter izjavil, da so poizvedbe, ki jih je takoj uvedlo 3. zborna poveljništvo glede dejstev, ki so prodrle v javnost, žal, povsem resnične. Krivi polkovnik zdravnik Svaton je bil takoj odpuščen iz službe in državno vojno ministerstvo bo po sklepu sodnijskih poizvedovanj postopalo proti krivcu z vso strogostjo. (Živahna pohvala).

Zbornica je na to nadaljevala drugo čitanje proračunskega provizorija.

DUNAJ 21. — Poslanska zbornica je vsprejela danes proračunski provizorij v drugem in tretjem čitanju, tako tudi zakonsko predlogo glede podpore trgovske mornarice in sklepanje provizoričnih trgovinskih pogodb z inozemstvom. V debato je posegel tudi trgovinski minister dr. Korywski.

Ogrska delegacija.

(Brz. poročilo).

BUDIMPEŠTA 21. Po izvršenih formalnostih je delegacija pričela specijelno debato o proračunu vojne mornarice.

Boj med cerkvijo in državo na Francoskem.

Iz Pariza poročajo od 20. t. m.: Ko je nadškof v Saint Flouru zapustil svojo palačo, je prišlo do demonstracije. Demonstrantje so spregli konje ter so nadškofa odpeljali v njegovo novo stanovanje.

Iz Lons Le Saulniera javljajo, da je škof nenadno zapustil svojo palačo in mesto St. Claude ter si dal tjakaj prepeljati svoje pohištvo. O tem ni bil obveščen nihče.

Tudi v Viviersu je povodom izselitve škofa iz njegove palače prišlo do velikih demonstracij, katerih se je udeležilo nad 4000 oseb. Na čelu demonstrantov so bili stolni kapitelj, mestni svet vivierski in ugledne politične osebe iz Ardenov. Škof se je podal v stolno cerkev, kamor mu je, pevaje svete pesmi, sledila množica ter mu priredila viharo ovacijo. Po nagovoru v stolnici je množica škofa spremila v njegovo novo stanovanje.

Papež in Briandova okrožnica glede izvrševanja službe božje.

Rimska „Tribuna“ zagotavlja, da ne prizna sv. Stolica tudi novega zakona, ki ga je minister za bogočastje Briand predložil francoski zbornici, s katerim se boče omogočiti katolikom opravljanje službe božje na podlagi zakona iz leta 1905. Iz zakonov leta 1882. in 1901. Omenjeni zakonski načrt da ima isti namen, kakor zakon o ločitvi, da poniža katoliško cerkev. Papež je baje sklenil, da ne odneha, preden komisija francoske zbornice ne določi takih odredb, po katerih bodo priznane pravice katoliški cerkvi.

Prihodnje volitve za nemški državni zbor in centrum.

Iz Kolonje poročajo: Na nekem tukajšnjem shodu centruma je govoril tudi posl. Trimborn in je izjavil mej drugim: Mi poka-

živeti vsaj v neki nezavisnosti. Kaj nam potem mari vlastelin?

— No — gospod — jaz mislim, da bo vendar najbolje, ako bi seljaki živeli v miru in slogi z vlastelinom. Slednjič je vendar vezan eden na drugega. Najbolje je prijateljstvo. — Da, da! mi je stari živo segel v besedo. Ali vse to ni možno, ker je mera tako izvedena, da vlastelin uniči vse selo, ako se mu ljudje vrhu tega še dajo v oblast. Saj vam pravim, nesrečna ta paša in tisto zakupovanje njegovih zemljišč ubija ljudi. Ljudstvo se zadoljuje pri njem od dne do dne bolj. Desetorice kmetov je že, ki se jim je vlastelin intabuliral radi dolgov. — Eh, da, ako bi ta Remaj imel poštenih namenov, bilo bi še tako ali tako, ali sistematično se dela na to, da bo selo vedno v odvisnosti od vlastelina. A to mu gre lahko izpod rok. In on ubije te ljudi — ubije jih. Mene pa to boli — jaz ljubim svoje selo in svoje ljudi. (Pride še.)

žemo gospodom tam gori, da umemo tudi mi voditi volilni boj v zraku ostre opozicije. Mi imamo kakor stranka tudi svojo čast in mi se bomo znali braniti in ogorčenju, v katero so nas posilili, podamo primeren izraz; dela naj slede.

V Bambergu so na nekem shodu, ki ga je stolni dekan Schädler imel pred svojimi volilci, posebno odobraval nastopne besede: Se-li posreči izključiti centrum? Odgovor podajo v boju izkušeni volilci centruma dne 25. januarija 1907.; in kakor sicer visoko cenim ta dan, 25. januarija, kakor dan spreobrnjenja sv. Pavla, menim, da se centrum ne spreobrne, pač pa bi ta dan vtegnil imeti važnost drugod, kajti dne 25. januarija je bilo tudi, ko je cesar Henrik IV. pričel svoje tridnevne spokorne vaje na gradu Canossi. Ne prideta li morda v Canosso tudi „Bernhard Veliki“ in „Dernburg Mali“?! (Dolgotrjni bravo-klici). Gospoda moja, mi smo že prestali druge viharje pod železnim kancelarjem in z drugimi sredstvi!

Drobne politične vesti.

Deset mesecev je že, ker ni hotel zaklicati „Živio“ cesarju Viljemu. Iz Gnezna poročajo, da se je v četrtek pred vojnim sodiščem vršila kazenska razprava proti poljskemu rezervistu Vosniaku, ker je za časa kontrolnega shoda govoril v vrstah. Med govorom okrajnega poveljnika, ki je hvalil cesarjevo skrb za vztočne pokrajine, je omenjeni rezervist mrmljaje spreporil nekoliko nerazumljivih besed. Na poziv poveljnika, naj rezervisti zakličejo „Živio“ cesarju Viljemu, je rezervist Vosniak odgovoril nemški in poljski, da ne zakliče z drugimi „Živio“ in v resnici ni tega storil. Sodišče je rezervista obsodilo na deset mesecev ječe.

Iz Ekvadorja. Iz Guayaquila poročajo od 20. t. m.: V Loji se je tamošnja posadka, ki ni že dva meseca dobila plače, spuntala in ubila tri častnike. Puntarji so nato udrli v mesto, ter oplenili prodajalnice in hiše. Petindvajset prebivalcev je bilo ubitih, mnogo pa ranjenih. Polkovnik Paez je s četami odšel v Lojo, da napravi red.

Domače vesti.

Volitve v predstojništvo in razsodišče delavske zavarovalnice proti nezgodam v Trstu. — Tržaški odbor za skupno slovensko-hrvatsko volilno akcijo v a b i n u j n o vse narodno misleče podjetnike, da pošljejo takoj glasovnice pravilno podpisane na naslov odborovega predsednika g. dr. Edvarda Slavika, advokata v Trstu, ulica Galatti št. 18. — Volitve so dne 29. t. m.; glasovnice morajo biti v svrhu ureditve že nekaj dni pred volitvijo v odborovih rokah.

Mestni svet tržaški. Pričenši ob 7. uri se je vršila sinoči seja mestnega sveta. Prisostvovalo je 40 svetovalcev. Naši so bili polnoštevilni. Predsedoval je seji župan dr. Sandrinelli. Vlado je zastopal vladni svetnik Laaciak.

Pri prvi točki dnevnega reda: „Poročila“ je župan omenil smrt Avgusta Raskovicha, ki je umrl predčerašnjim, ter predlagal izraz sožalja, na kar so vsi svetovalci vstali se svojih sedežev. Na to se je oglašil za besedo svet. dr. Otokar Rybář, ki je stavil sledečo

interpelacijo.

Nekaj časa sem so občinski organi, in posebno mestni magistrat zopet uvedli boj proti slovenskim spisom. Dočim je namreč magistrat še do pred malo časa vsprejemal slovenske spise ter iste tudi reševal, se je letos dogajalo, da so bili taki spisi enostavno odklonjeni, ali so pa ostajali na magistratu mesece in mesece brez rešitve. To postopanje nasproti nam ni novo ter nas tudi ne straši, ker smo gotovi, da se bodo najviša sodišča slej kakor prej izrekla tako, da bo pravica triumfovala, prisilivši namreč tudi organe tržaške občine v spoštovanje pravic, ki so nam zajamčene po državnih temeljnih zakonih. In ravno zato, ker vem, kje nam je iskati priznanja naših jezikovnih pravic, bi jaz ne bil v mestnem svetu o tem niti govoril, če bi ne bil doznal za neki prečuden dogodek, ki jasno dokazuje, da občinski organi ne odklanjajo slovenskih spisov v svrhu, da branijo takozvani italijanski značaj mesta, ampak edino le zato, da dajo s tem izraza njih nič kaj hvalevredni sovražnosti nasproti slovenskemu jeziku.

Dogodek je nastopil:

Ljubljanski odvetnik dr. Novak je s pismom od dne 8. novembra t. l. prosil upravo

tukajšnje mestne bolnišnice za informacije o neki osebi, ki je umrla l. 1902. Pismo je bilo pisano seveda v slovenskem jeziku, ker italijanski jezik je v Ljubljani poznan le od nižlega števila oseb, dočim je v Trstu slovenski jezik navaden deželni jezik. A uprava mestne bolnišnice je pismo zavrnila z opombo, da ne more na isto ničesar odgovoriti, ker je pisano v tujem, nepoznanem jeziku. Pisec da naj izvoli svoje pismo prevesti na italijanski jezik, kateri da je priznan od državnih oblasti, ali pa vsaj na nemški jezik.

Organ občine tržaške, v kateri preko 40000 prebivalcev govori slovenski jezik in katera občina vzdržuje iz lastnega 10 šol se slovenskim učnim jezikom, je označil ta jezik za tuj ter zahteval, naj se ga za one informacije prosi v nemškem jeziku, ki niti ni deželni jezik, kar vsaki dan zatrjujejo italijanski listi.

Odvetnik dr. Novak, ki je nujno potreboval one informacije in ki mu ni bilo niti na kraj misli, da bi se svojim pismom vprizoril politično demonstracijo, se je prilagodil tej zahtevi ter pisal nemško pismo, ki je bilo vsprejeto in tudi rešeno.

In potem boste vpili proti nevarnosti germanizacije! Pa saj je sama tržaška občina, ki sili Slovence, da se v opraviilih z občino poslužujejo nemškega jezika. Izgovor, ki ga je navedla uprava mestne bolnišnice, češ, da bi jej prevajanje slovenskega pisma provzročalo stroškov, ta izgovor je popolnoma neutemeljen, ker se je iz minole razprave o mestnem proračunu izvedelo, da občina tržaška plačuje posebnega uradnika za prevajanje slovenskih spisov. Niti ni treba trditi o nemškem jeziku, da je to državni jezik, ker v Avstriji nimamo nobenega državnega jezika, kar je tudi Italijanom dobro znano. Ostaja torej le animoznost proti našemu jeziku, katere animoznost seza tako daleč, da jeziku, ki ni ne deželni ne uradni, priznava prednost nasproti jeziku, katerega govori velik del prebivalstva te občine.

Ta dogodek je tako čuden, a postopanje proti našemu jeziku tako nepravilno, da si dovoljujem vprašati gospoda župana, če mu je ta dogodek znan in kako da se opravičuje ta dvojna mera, oziroma prednost, dana nemškemu jeziku na škodo slovenskega, ki je bil priznan kakor deželni jezik že po številnih razsodbah upravnega, kakor tudi državnega sodišča.

Župan je odgovoril, da mu dogodek ni znan. Sicer pa da ima magistrat pravico določevati jezik in to posebno glede dopisov z osebami, ki ne spadajo v njegov delokrog.

Dr. Venezian je odgovoril dru. Rybářu rekši približno tako-le: „Bil je nekdanji zakon, ki je nekatere vrste zločincev obsojeval v šibanje. A ta zakon ni od teh obsojencev zahteval, naj se kar sami šibajo. Ne, bil je za to krvnik, ki je obsojence šibal. Jaz sem uverjen, da bo državno sodišče dalo prav in terpelantu dru. Rybářu, a mi bomo takorekoč obsojeni. A naj se ne zahteva od nas, da se šibamo sami. Če bi se mi udali zahtevam interjanta, naj namreč uradujemo tudi slovenski, bi to pomenilo toliko, kakor da se šibamo sami.“

Svet. dr. Rybář je na to izjavil, da noče pobijati napadov, katerih si je pričakoval. On da hoče le podati izjavo, da bomo Slovenci še nadalje slej ko prej vstrajali v boju za naše pravice.

Na to je mestni svet prešel na dnevni red. Vsprejeti so bili predlogi glede razdelitve podpor iz ustanove nadvojvode Maksimilijana.

Pri 3. točki dnevnega reda: „Predlogi šolskega odseka glede zahtev občinskega učitelstva za zboljšanje njegovih gmotnih razmer“, se je vnela živahna debata, v katero so poleg svetovalcev večine posegli tudi naši zastopniki gg. Ivan Goriup, dr. Rybář in dr. Slavik.

Svet. Goriup je predlagal, naj se učiteljem v zgornji okolici prisodi ista odškodnina za stanovanje, kakor onim v spodnji okolici.

Svet. dr. Rybář je predlagal, da v slučaju, da bo Goriupov predlog odklonjen, naj se vsaj šola na Katinari z ostalimi šolami v spodnji okolici.

Svet. dr. Slavik je predlagal, naj se učiteljem-voditeljem v okolici prisodi ista funkcijska doklada, kakor onim v mestu.

Predlogi naših zastopnikov pa niso bili vsprejeti.

Po volitvi nekaterih odsekov, ki bi imeli proučevati preosnove občinskih uradov in preosnove v službovanju javnega snaženja, je bila seja zaključena, ne da bi bil izcrpljen

dnevni red. Prihodnja seja bo takoj po praznikih.

Umrl je v četrtek zjutraj Avgust Rascovich, šef spedijske tvrdke, v 80 letu svoje starosti. Pokojnik je bil brat pok. Edgarja Rascovicha, bivšega prvega podpredsednika mestnega sveta, ter je bil mestni zastopnik od leta 1868. do 1896.

Občinske volitve v Tinjanu pri Pazinu so pričele v četrtek. V tretjem razredu so zmagali italijanaši z večino 56 glasov.

Italijanstvo Trsta je rešeno! Na tržaškem magistratu so ravnokar iznašli srodstvo, s katerim je za „večne čase“ rešeno italijanstvo pred invazijo Slovencev! Do sedaj so magistratni organi reševali prošnje domovinski pravici tudi, ako je bilo redarstveno potrjeno pisano v slovenskem jeziku. Sedaj pa — po navodilu po novega „kalamona“ — noče mestni magistrat reševati več prošenj, ki imajo slovensko redarstveno potrdilo kakor prilogo. Šest let so bila taka slovenska potrdila dobra in šest let je bil tržaški magistrat radi tega v vedni nevarnosti pred slovenizacijo! Po šestih letih pa se je posrečilo magistratovim modrijanom iztuhati lek ki jih reši te grozne nevarnosti pred slovenskimi prilogi. Le žal, da imajo Slovenci svoj — proti kalamon, s katerim hočemo magistratno gospodo prisiliti, da bo tudi še nadalje reševala slovenske prošnje in da bodo veljavne tudi priloge če tudi so pisane v slovenskem jeziku! Ta naš „kalamon“ sestoji iz XIX dela nekega „zakona“, ki je deloma že v rabi v Avstriji! In na podlagi tega bo c. kr. vlada morala podučiti mestne vsegamogočneže, kaj se sme in kaj se ne sme reševati!

Ker že modrijani na magistratu nadaljujejo komedije ob reševanju, oziroma nereševanju slovenskih prošenj, jim hočemo mi, kar nas je narodno probujenih Slovencev, predstaviti s samoslovenskimi prošnjami, ki jih bo magistrat, hočeš, nočeš, moral rešiti! Ako so oni tako malenkostni in ako oni iščejo dlake v jajcu, hočemo tudi mi nastopiti po svojem narodnem prepričanju: brezobzirno. Slovenci naj vselej in za vsako potrebo vlagajo povsodi, le slovenske vloge! In prepričani naj bodo, da bo magistrat moral te prošnje reševati. B.

Grozna nesreča v Sosljanu. V kamekolomu podjetnikov tržaške luke Faccanoni, Galimberti & Piani v Sosljanu se je v četrtek dogodila grozna nesreča. Dva minerja, 18 letni Jurij Milačič iz Črnegore in 22 letni Josip Pahor sta polagala mino, ko se je sam od sebe vnel dinamit ter eksplodiral. Milačič je bil doslovno raztrgan na drobne koščke, dočim je Pahorju odtrgalo roko od telesa. Odpeljali so ga v tržaško mestno bolnišnico.

† Nadina Slavjanska. Iz Monakovega poročajo, da je v četrtek vsled operacije tamkaj umrla Nadina Slavjanska, voditeljica znanega ruskega pevskega zbora. Kakor znano, je Nadina priredila pred dvema leti 2 koncerta v našem „Narodnem domu“ in za dne 8. januarija 1907 je bil določen zopet koncert v „Narodnem domu“.

C. in kr. vojna ladija „Panter“ je v četrtek dospela s svojega potovanja nazaj v Pulo.

Poziv. Oni Rapotec Jakob, ki je dne 4. oktobra t. l. napravil prošnjo na redarstveni urad v stvari domovinske pravice in ki je izjavil, da stanuje v ljudskem prenočišču v ulici Gaspere Gozzi, naj pride v urad političnega društva „Edinost“, kjer se mu ima naznaniti nekaj važnega.

Božidar in vrezje. Danes: Zenon, mučenec; Prerad; Zvezdana. — Jutri: Viktorija, devica in mučenica; Orislaw; Kupina. — Temperatura večeraj: ob 2. uri popoldne + 3° Celsius. — Vreme večeraj: jasno, močna burja.

Društvene vesti in zabave.

Jutri v nedeljo, bo torej tisti dan, ki ga željno pričakuje in se vneto pripravlja, ker delo drobnih otroških src, da nas v svojih pogumnih nastopih z ljubkim glaskom in prisrčnimi priročki razveseli.

Kedor je bil lani na božični prireditvi ženske podružnice sv. Cirila in Metoda, spomnil se bo, da se je prav dobro počutil pri tej nežni deci iz otroških vrtec okolice in prihitel bo gotovo tudi letos, s svojo navzočnostjo bodril ta nedolžna, drobna otroška srca; a kedor je zamudil lani, naj ne zamudi letos, gotovo mu ne bo žal.

Kakor je razvidno iz vspeveda, nastopali bodo gojenci treh otroških vrtec. Glasbene točke preskrbi iz prijaznosti tudi letos nam dobro znana in priljubljena obitelj Dežmanova. Med raznimi točkami, ki jih bodo izvajali vrli otroci na gosli poleg spremljevanja na glasovirju gospe matere, bo tudi

Steklenica stane K 1:40. Iz Trsta -e ne odpošilja manje od 4 steklenic proti poš. povzetju ali proti antucipatni pošiljlatvi zneska 7 K franko poštnine in zavoja

